

ANY IV

NÚM. 169

BARCELONA 20 NOVEMBRE 1891

LA PATRONASA

SETMANARI CATALA

10 CENTIMS lo número

Carmen Bonafant-Bau

CRÓNICA

Vostés, com es natural, no deuen ignorar que la hermosa Geraldine dona funcions en lo gueto y morigerat teatro Principal, propietat del Hospital de Santa Creu.

També deuen sapiguer que los treballs de aquesta xamosa y mimada artista (y de passo ben feta de formas) consisteixen en exhibir desde un trapezi aquell bé de Deu de cama que 'ls àngels hi cantan. Aixó no tindria res d'estrany si no 's tractés del teatro Principal

qual Junta formada per p res graves, es enemiga d' aquestas exhibicions que sempre obran l' apetit en mes ó en menos. Pero bueno, vostés podran dirse que en aquest mateix coliseu vá estrenarse la popular *Donna Juanita* ab gran contentament dels guetos que formavan la junta del Hospital, que cap nit feyan falta al teatro per recrearse la vista ab las no menos gentils formas de la *Franceschini*.

Are bé; á pesar de tot lo que digan vostés jo dech tornar en pró de aquells individuos, y no ho prengan á broma.

Quan *Donna Juanita* arribá á un gran número de representacions, (crech que á la 27) es dir quan los vells estavan cansats de tant patir y riure, allavors y sols allavors s' adonaren de que l' obra era immoral y que despertava la lascivia (tal vegada parlavan per dolor propi), y á tal efecte vá suscitar-se una qüestió que termená ab lo nomenament d' un jurat compost de set individuos, quatre joves y tres vells, pera votar si l' obra era ó no era contraria á la salut (vulgo, pornográfica).

Lo resultat vá ser que acordaren si los joves y que votaren no los vells. Vagin á entendreho tot aixó. Pero jo ja ho comprénch. Los joves no necessitavan aquelles olivetas pera ferse venir la gana, mentres que 'ls pobres avis desitjavan aquella absentia de gust tan particular á fi de tenir fortaleza al estómach pera resistir menjars de calibre.

Avuy ab la Geraldine ¿no passarà 'l mateix? No senyors, no passarà perquè he observat que 'ls dilluns, qu' es dia destinat á benefici del Hospital, la hermosa gimnasta no pren part en la funció per no ruborizar ab sas formas y graciosos ademans als espectadors, casi tots senyors d' edat que no podrian resistir la tentació de... aplaudir á la xicota.

Y la veritat, ells aplaudint aquestas cosas no estarian molt en caràcter.

Els no permeterán que devant de sos ulls se presentin quadros lascius (no perquè no 'ls agradin, sino per sostenir sa posició grave) pero consentiran com ha succehit lo dilluns passat, que trepitji las taulas d' aquell teatro una cantanta á recrear los oídos dels con-

currents ab sos couplets que no serán místichs ni en lloor de cap sant ni santa.

Peró naturalment, los pares graves per disculparse de tot quant pujan dilshi respondrán desseguida:—
—Per una orella 'ns entra y 'ns surt per l' altra—

Sí, sí, mes entretant lo que se sent devegadas fá l' efecte de que 's veu.

Are que está próxim lo fret (y dich qu' está próxim porque encare no n' havem sentit de aquell que pela) no estará per demés qu' ls hi donga alguns datos referents á la historia del fret, puig en aquest mon sempre es curiós saber cosas, y mes, cosas curiosas.

Contan las crónicas (no las mévas,) que avants de l' any 1000 los hiverns rigurosos, d' aquells que fan época, havian sigut molts, com per exemple lo de l' any 547 en que 's travessavan á peu tots los rius de la Galia (Fransa), puig lo glas era fort com una muralla. En 763, vá gelarse bona part del mar Negre, y quan vingué 'l desglás las murallas de Constantinopla ne reberen gran dany. En 974 s' atravessava á peu lo

Bósforo; en 1011 va glassarse de nou lo Bósforo y á mes lo Nil. En 1216 y 1224 van gelarse tots los rius d' Italia inclos los llachs de Venecia. En 1337 podia anarse á peu per sobre 'l mar desde Dinamarca á Lubeck. En 1408 lo gel s' emportá casi tots los ponts de París; lo President del Parlament no pogué registrar uns decrets porque se li glassava la tinta á la ploma á pesar del foch del braser. En aquest mateix any lo mar estava glassat entre Noruega y Dinamarca. ¡Calculin lo fret que faria; créch que avuy no 'l resistiriam!

En 1420 moriren de fret molts cents habitants de París, y 'ls llops entravan á la vila per devorar los cadávres.

En 1422 vá gelarse la cresta dels galls. ¡Aquest dato fa riurer, pero ho diu la crónica glacial!

En 1430 durant dos mesos permanesqué gelat lo Danubi y de nou ho estigué en 1458 acampant sobre d' ell un exercit de 40.000 homens. En 1468, los soldats de la Borgonya 's repartían lo ví á destaladas. En

1491 va gelarse lo llach de Ginebra, lo port de Génova en 1493 y en 1507 lo de Marsella. En 1544 se glassá en París lo ví, tenintse de vendre á pes, talla á cops de destal. En 1594 torná á gelarse el golf de tMarsella y totas las ayguas de Venecia.

Entre 'ls hiverns terribles del sigle XVII sobressurt lo de 1607 en que 's moria 'l bestia dintre 'ls corralis; y lo de l' any següent 1608 no ho fou menos, puig lo ví 's solidificava en lo cális del altar y lo pá al eixir del forn. En 1658, Carlos X de Suecia vá passar per sobre 'l mar Báltich, qu' estava glassat, ab tot son exercit. En 1669 torná á gelarse 'l Bósforo, y en 1683 morí de fret la tercera part dels pagesos vehins de Tours; van gelarse 'l Sena, l' Adriatic y 'l Támessis.

L' hivern de 1709 ha sigut ls més rigurós de la época contemporánea. Tots los rius de Europa y América septentrional se congelaren. Los animals volátiles aixís com lo bestia de llana moriren á millons.

Lo Mediterrá vá solidificarse en molts punts com aixis mateix lo Canal de la Manxa. En molts nacions arribá á mancar lo blat y algunas campanas se trennavan al batre ab lo batall.

L' ALMANACH DE LA TOMASA

PERA L' ANY 1892

APAREIXERA DEMA, DIVENDRES

En 1740 van gelarse de nou mars y rius. En Sant Petersburg fins se construí de glas un gran palacio sobre 'l riu Neva. En 1794, en París arriba lo termómetro á marcar 23 graus y mitj de fret. Hi hagué 42 dias seguits de nevada. La esquadra holandesa, presonera per las murallas de glas, fou presa per la caballería francesa.

En lo sigle actual son célebres los hiverns de 1803 en que 's gelá lo port de Liorna; de 1823 en que va gelarse 'l Rhin y 'l port de Constantinopla; de 1830 en que se gelaren quasi tots los rius d' Espanya, causant lo fret gran nombre de morts. En 1846 la temperatura en algun lloch de Fransa arrivá á 31 graus baix cero de fret, y aquest fou lo mes gran en la vehina República desde l' invenció del termómetro.

De manera que si ara 'ns en arriva algun d' aquests, com hi ha Deu, quedarém de pedra.

Després de un Govern com lo que tenim no 'ns faltaria més que un hivern semblant.

DOCTOR GERONI.

A LA QUE BUSGO

SONET

Emprendat de ta gràcia encantadora,
y de ta molt simpática figura,
de ton carácter bó, de ta hermosura
y fins de ta modéstia que enamora,
vinch á dirte 'l que penso jo á tot' hora;
qu' ets tú tan sols ma única ventura,
y al vèuret tan amable, bella y pura,
mon pobre cor lo teu amor implora.

¿Cabilas?... ¿No 'm contestas?... Jo so un jove
molt decent, de conducta peregrina,
que cap vici del mon may me domina,
puig ni fumo, ni bech, ni 'm compro roba,
ni als cafés, ni als teatros assisteixo...
perque ni una pesseta posseheixo.

GESTUS II.

A bona hora

Mentres lo sol resplandent
il·lumina las planúrias
y l' aucell ab dols accent
refila alegres cantúrias.

Mentres las flors despedeixen
fresca aroma en lo jardí
y son curs los rius segueixen
brillant com massa d' or sí.

La verdor dels camps de blat
formant un paisatge rich
que 'l bon pagés ha cuidat
ab alegría y fatich.

Mentres lo brau mariné
ab sa barca está remant
y admira 'l dia seré
y del port se va allunyant.

Y mentres nostre rieral
ne mostra sas perlas bellas
jo tinch un mal de caixal
que m' fa veurer las estrellas.

MARTÍ ALEGRE.

L' Almanach de LA TOMASA

pera l' any 1892

conté poesias inéditas de Mestres en
Gay Saber y demás principals poetas.

—= ¡¡ FRET !! =—

Quan l' hivern vé, la tristor
en los semblants se retrata;
als pagesos perque 'ls mata,
ab geladas, son tresor.
Al soldat, perque petant
de dents, tot fent centinella,
la pluja y neu l' atropella
á Montjuich ó allá al Diamant.
Als richs perque en ocasións,
tenen fret com qualsevol;
als vells perque may fa sol,
y als noys per los panallóns.
Aixís aniréu cayent
quan lo fret hivern s' atansa,
en los semblants la recansa
y en los cors lo sufriment.
Puig hasta á mí gens m' agrada
quan l' hivern sas portas obra,
pensant que 'm vé 'l fret á sobre
y tinch la capa empenyada.

MAYET.

ORIENTAL

Varis moros, reunió
á dintre un pati tenían
y tan cap-ficats estavan
que cap, dir res s' atrevía,
quan un d' ells, lo mes veilet,
digué ab veu bastant tranquila
mentres ab las mans, pelava
de tant en tant, una figa:

—¿Sabéu vosaltres, companys,
que deu tenir la Zulima,
l' encantadora africana
de 'l Sultán la favorita,
que no surt á péndre 'l sol
com ferho ántes solía,
está 'l Sultán cap-ficat

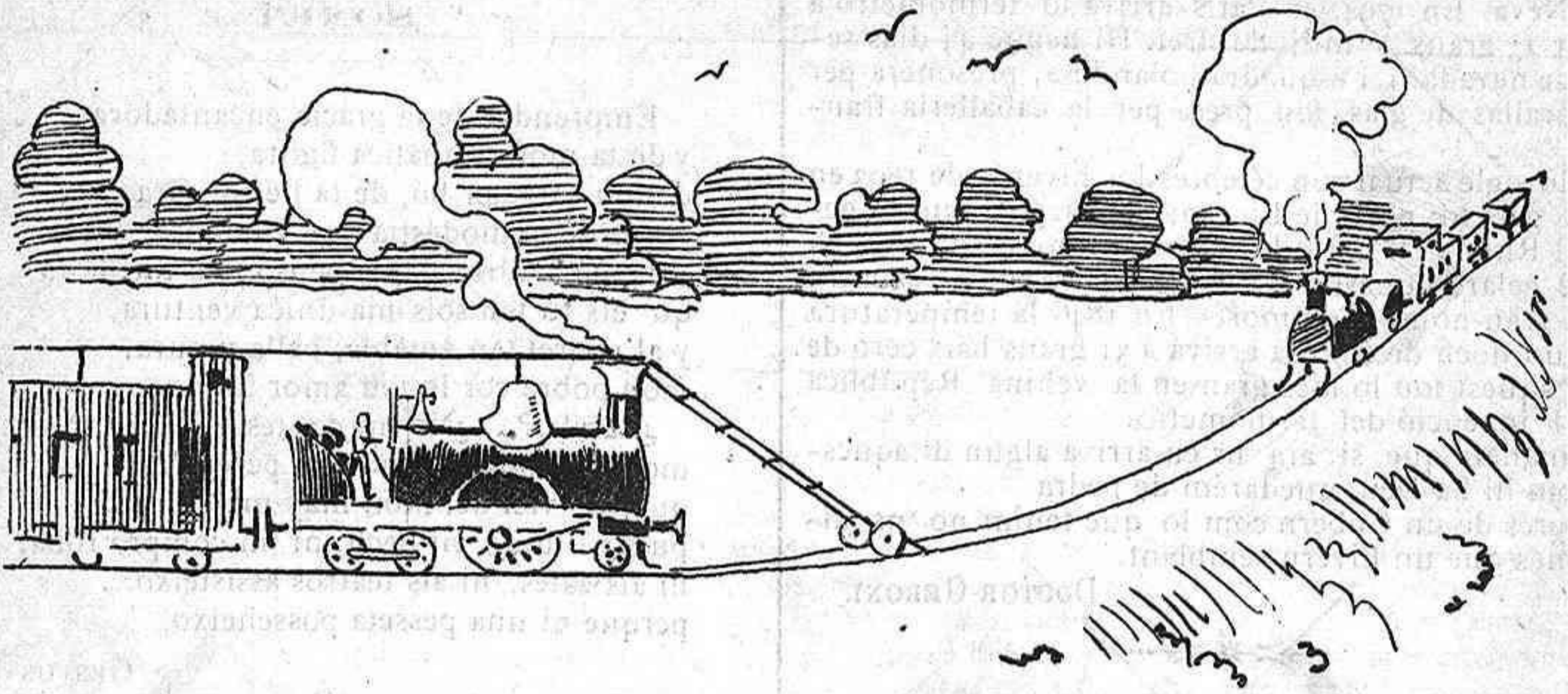
d' un modo que no 's explica?
¿Que deu tenir, que no baixa
com ántes, á fer la brisca,
duhent ab ella 'l licor
que nostras panxas omplía,
tornantsen, quan ja la nit
son negre vel extenia,
mentres anavam nosaltres
al llit per purgar la pitima?
¿Qué deu tenir, que sa cambra
no 's obra durant lo dia
y, de fora estant, se sent
com, fatigosa, respira?
¿Qué deu tenir, mos companys,
qué deu tenir nostra amiga

ó, millor dit, nostre bálsem
consolador de fatigas?—

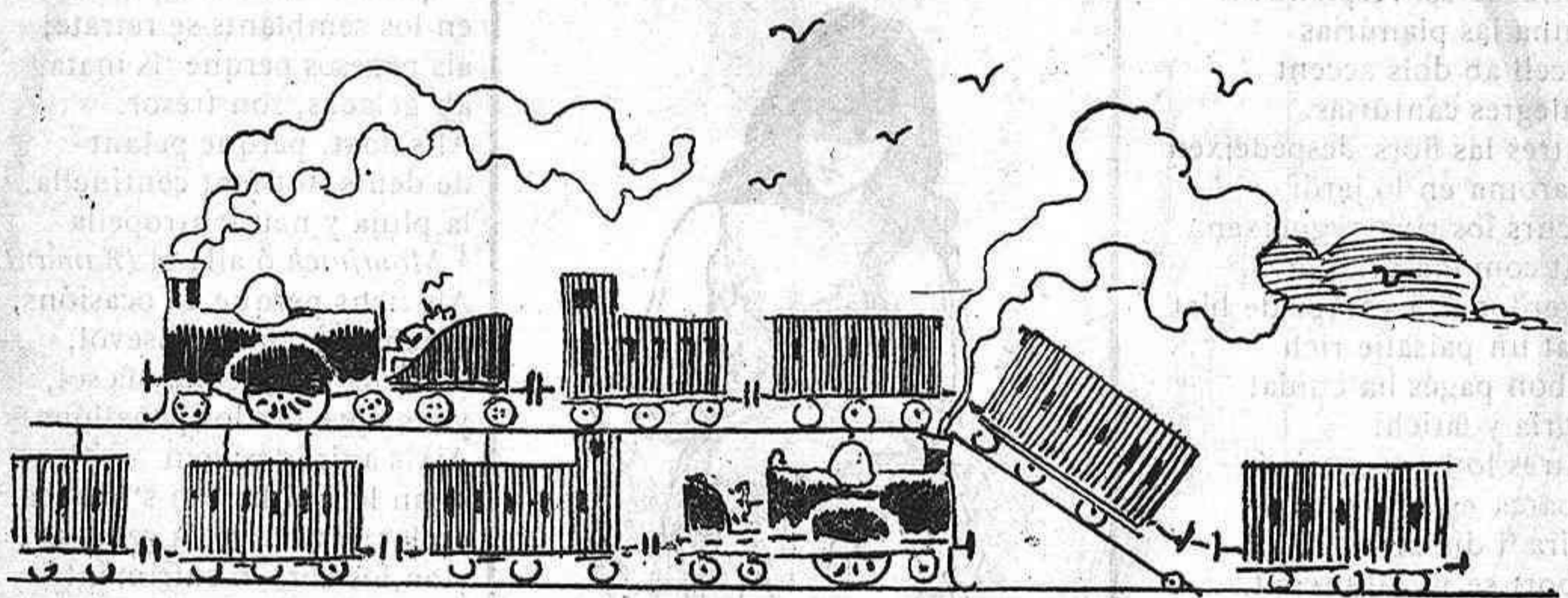
Dit aixó, va adelantarse
un moro que 's diu Benigne
y ab veu de baix *absolutto*,
aixís digué á sa *cuadrilla*:
—Aquesta dona, companys,
no surt, perque fa dos dias
menjá un tall de botifarra,
sense saber la infelissa,
que hi ha tocinos qu' están
tots carregats de *triquina*,
y á la *cuenta*, aquella era
feta d' un porch que 'n tenia.

AMADEO.

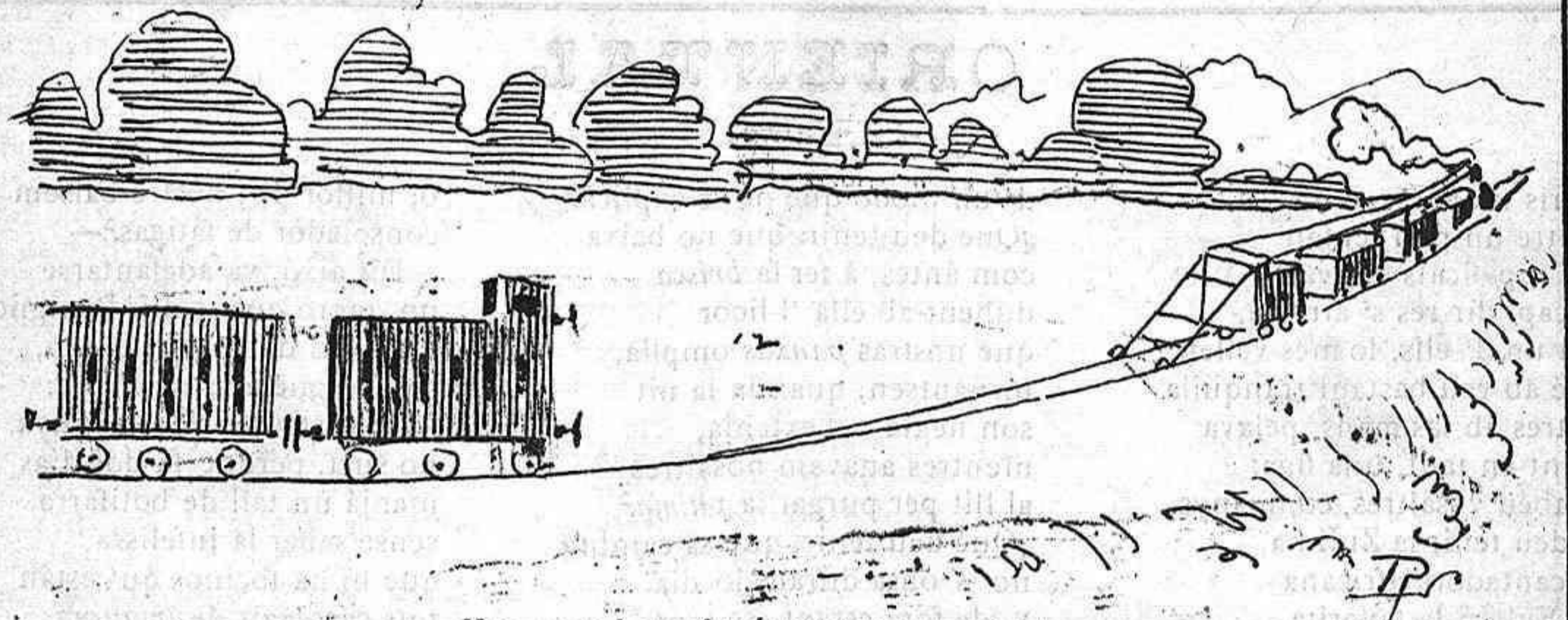
¡NO MES XOQUES!

Lo tren porta uns rails al demunt, y la máquina unas banyas cap per vall.

Se troban los trens y l' un puja suaument demunt del altre, com si juguessen á caball fort.

Y tornan á quedar los trens com si tal cosa, esperant que 's repeteixi la funció.

LA TOMASA

LA BATLIARINA

Té un *mano* que la *pentina*,
un *gomós* que la festeja,
un *bolsista* que li paga
y un *vell* que hi pert la *xaveta*.

L' escala de casa

s, de las escalas de Barcelona, la que hi há més número de donas; lo qual vol dir que la escaleta de casa es lo centre telegráfic del districte; la *Bolsa* del barri: aquí 's cotisan secrets en véu alta á qualsevol préu: de bascantar á un vehí ó vehina vintguts de nou, no 'n fán pagar rés.

¿Vostés se creuen, potsé, que las donas de l' escaleta de casa passan lo temps, (com es de suposar), dintre 'ls pisos...? Pues, van molt equivocats: habitan en los replans la meytat del día; se cuydan mes de *ferla petar* que de fer la feyna.

Calculin si hem d' anar alerta 'ls pobres *inquilinos* que hi som sitiats de donas per l' ull de l' escala.

Pobre del llogater de qui no se sápigá del cert lo que fá, de qué viu, lo que menja, lo que... y á quina hora retira: si no passa gayre, já está ben guarnit: no té mes remey que passar per las baquetas eucara que no 'n tingui ganas.

Las reixetas de las portas dels pisos de l' escaleta de casa son verdaderas espitlleras, durant los pochos ratos que 'ls replans quedan desiertos.

De mal-pensadas las donas d' aquesta escala no poden serne més, já 'ls ho aseguro: a'armistas, tant que vulgan; es un escándol.

Per ellas, totas las demás del vehinat son unas *fleumas*: y ellas ab ellas, las manífesseras, de detrás se crítican que 's deixan com á draps de cuyna; ¡no hi ha modosl: que si aquesta, per aquella, may té 'l diná á l' hora y no sap fé un plat d' escudella; que si aquella per aquesta, es una xardó y may frega 'l pis; que si l' una segons l' altra, es una qualsevol y gasta pentinadora d' amagat de l' home; que si la de dalt, per la de baix, no surt cap diumenge perque no té roba y en cambi es molt llaminera... ¡uy, uy! y altres que 'm callo per decéncia. Aixó ellas entre ellas, repeteixo: ¡figúrin-sel l' una ho diu de l' altra avuy y l' endemá tornan á ajuntarse per fer lo mateix ab las que fa'tan á la llista.

¡Oh! es que no se 'n poden formar una idea ¡y sempre en lo replá á esperar qui puja y á mirar qui baixal

¿A la viuda del entressuelo la visita cada setmana un senyor de livita, á entrada de fosch?... (Algun romanso), ¿Un home ab papers á la má truca á la porta del primer pis?... (Facturas atrassadas). ¿Surt qualsevol senyora sola mes tart de las 9 del vespre?... (Alguna cita). Aixís opinan las vehinas de l' escaleta de casa; y que no las treurán d' aquí encara que las escanyin.

La falta á voltas d' assumpto pera rabejarshi, motiva que s' inventin histórias las mes peregrinas: cada enredo canta 'l credo.

Se suposa que tot aixó succeheix durant las horas que 'ls infelissos marits d' aquestas donas son al trevall. Arrivan ells; desfile general, *mútis*.

Si no fós perqué m' han assegurat qu' en totas las escaletas de Barcelona passa lo mateix, poca diferencia, temps há que hauria cambiat de casa.

¡¡Ditxosa escaleta!!

L' Almanach de LA TOMASA

PERA L' ANY 1892

Conté articles inédits de celebrats compositors, premiats en diferent certámens literaris.

J. BARBANY.

A UNA COPA

Ab tot y ser ton cos débil propens á rompers d' un cop, níngú al mon diria al véuret l' enveja que 't porto jó; y es tanta ma gran cobdicia que 'm daría fins la mort tan solament pe 'l capritxo de ser copa un sol segón, puig quan te veig enseynada anant d' un lloch á altre lloch passant per boca de nenas de llavis com d' admetllons, veient com així 't trasbalsas en aqueix mar d' inmens goig... llavoras, jo, es quan mirante, penso ab tot l' anhel del cor lo plaher que 'm reportaría lo ser copa un sol segón.

ANTONET DEL CORRAL.

Lo natural

Que la dona poch hermosa vagi á missa tots los dias, y 's fiqui á las sagristías, cedassera y amorosa ab lo pare tal ó qual... ¡es natural!

Que 'ls richs digan mal dels pobres, y aquest digan mal dels richs; qu' un se queixi dels amichs, que, tenint diners de sobras, no li volen deixá un ral... ¡es natural!

Que s' encengui un vell de rábia contra 'l jove y sa tronera; que fugi la cadarnera, si trova oberta la gábia, remediand aixís son mal... ¡es natural!

Mes que ¡jo pobre de mil sense com va ni quan ve, me trovi al mon fent papé, perque 'l pare ho volgué així, y no hi pugui estar com cal... aixó... que 'm perdoni 'l pare ¡pero aixó no es natural!

SAÑINSÁ

Lo gran Centenari

S' acosta de la fetxa mes gloriosa, lo centénari excels, pátria estimada; la fetxa que dos mons portan gravada de llur cel en la estela mes hermosa.

Al empeny d' eix esprit que 'l Geni impoisa tres febles naus, endins la mar salada llensárentse ab Colón, deixant marcada, d' un més enllá, la ruta misteriosa.

Al crit de ¡terra! cenyints' célica aureola la verge América despertá riallera y desd' llavors un iris tornassola dos continents hont lo Progrés impera; Per xo al *noranta dos*, pátria espanyola, ¡dos mons s' acotarán sots ta bandera!

FRANCESCH MARULL.

LO SENYOR PALLOFA

QUE no l' han vist may ab las ulleras posadas sobre el nás, passejantse [per la Rambla qualsevol dia feyné?.. ¡Oh! si lo vegessin dirían vostés mateixos:— Aquest home fa cara de no havé romput may cap plat ni cap olla...

Per Sant Telesforo vá cumplí cinquanta vuyt anys y tot sent ja vellet lo veurán trempat com un jinjol. ¡Ah! y lo mes particular es qu' encare 's conserva solté. ¿Ell buscar dona per casarse?... ¡Cá! ni 'ls mils!... Es un home tan poruch, que diu que may ha gosat dí á una dona: "¡T' estimo!", per por de cometre un pecat.

Sent aixís s' explica fàcilment perque ha arriuat á la vellesa con servantse solté... ¡Pobre senyor Pallofa!... Creguin qu' un gueto aixís es digne de compassió!... ¡No sapiguer quin gust té la ditxosa lluna de mell!... ¡No haver tingut may ocasió de fer lo viatge de nuvis fins á Montserrat, en companyia d' una tendra costelleta!...

Me jugaria cinch céntims al plá de la má, que trovariam pochs vells com lo senyor Pallofa que li passessin la má per la cara, s' entén com á lleugeresa. ¡Camina com un redimontri! Si 'l vegessin es un tipo ab patillas, alt, magristó, tot blanch de cabells y sent tan vell com es..... mes de quatre xicotas hi farían un cop de cap per casars' hi, s' entén, si ell ne tingués ganas y 'ls hi ensenyés la pila de cubas que té en lo Banch d' Espanya.

Lo senyor Pallofa es un d' aquells vells tan estrambótichs del primé ters de sigle XIX, molt económic en totas las sevas cosas, molt pulidet en lo vestí y molt matemátich.

Com que viu ab bastant *desahogo*, no necessita anar á cap oficina ni despaig, ni necessita ingyarse ab cap negoci, perqué ab la rendeta que té vá tirant del trós, passant aixís la seva vellesa.

Cada dia, després d' haver dinat, surt á passeig un rato. Un dia se 'n vá al Parch á tirá mollas de pá á las ocas. L' altre dia se 'n vá al Moll á veure 'ls pescadors de canya quan aquets s' entretenen á pesca algun *llús* ó algun *burro*.

Aixó sí, 'l senyor Pallofa es un d' aquells vells *económichs* que tot lo dia 'l passen sense gastarse cinch céntims per cacahuets!...

¡Quánts ne conéch jó, que si fessin com lo senyor Pallofa portarían sempre quatre rals á la butxaca!...

Moltas vegadas de tant *matemátich* que vol ser resulta ridícul!... L' altre dia per exemple, perque á casa seva volían ferlo diná cinch minuts mes aviat de ' hora acostumada, no va volgué menjá de cap ma-

nera per por de que li agafés mal de ventre... ¡Vaja aixó per mí son *cévas*... y que 'm dispensi 'l senyor Pallofa!

Quan ell promet una cosa ja poden ben creure que la compleix. Sino escoltin lo que 'ls vaig á dí. Un dia venía d' un enterro, quan al passá pel carré dels Carders me li varen tirá á sobre mateix del barret un tomátech pudrit. que li varen deixar fet una llástima, de quals rusultas no l' ha pogut portá may més, jurant lo senyor Pallofa no passá may mes per aquell carré y may més hi ha passat.

Per éll no hi há cap dia extraordinari, perque sempre gasta lo mateix y menja lo mateix. Quan l' hi falta alguna pessa de roba, éll se la compra y se la dona á fer. Ara quan se tracta de roba interior s' en vá á la botiga y pagantho al contat hi voi lo corresponent desquento. Ell si que poch segueix los capritxos de la moda perque un trajo es capás de durarli tres anys. Aixó sí, á cada punt té lo raspall á las mans per netejarse la roba. F'ins gasta respall especial pe

entlustrarse las botas, perque diu que may s' ha permés lo *luxo* d' aná en cap casa de llimpia-botas per no gastarse 'ls quinze céntims. ¡Ah! y encara més. Fa un grapat d' anys que 'l barbé de *confiansa* que tenia, li va fugir á Buenos-Ayres, de quals resultas ara s' afayta tot sol...

Aixó sí, es un home molt *previsor*. Quan lo calendari porta plujas, veurán (encara que fassi sol) que no 's descuida may d' *arrosegá* lo parayguas, com també 'l dia que sent una mica de caló no 's descuida tampoch la sombrilla. Pero lo mes particular de tot aixó es que cap dijous deixa de comprá LA TOMASA, per contemplá las senyoras que van á la primera plana.

J. CASANOVA VENTURA

PREGUNTA Y RESPOSTA

—¿Per qué sempre vas tan curt de pantalóns, Antonet?

—Perque... tenen temps de creixer d' aquí que jo 'ls deixaré.

ARTUR CASADEMUNT

ALMANACH DE LA TOMASA
per a l' any 1892
conté ilustracions dels mes acreditats pintors y dibuixants.

A MAR...C SE...R Y OLI...V.

Voldria hermosa ne...	N
fer versos per explicar...	T
quan puch fer per estimar...	T
y 'l que per tu passo pe...	N.
Me fonch com una cande...	L
(encesa se comprén	B,)
y a més que per tú tam...	B
gasto la primera pe...	L.
De tinta, (aixó si que 'm cre...	M)
n' he gastat un plat so...	P,
dos resmillas de pa...	P
y no puch trovar cap te...	M.
Si 't faig una cantar...	LL
en cap bon sentit no to...	K,
¿sabs per qué? Calla la bo...	K,
perque soch molt llarch d' or...	LL.

EUDALT SALA.

FRANSA.

Quan Fransa pensa
ab sa revanxa,
nos obra 'ls brassos;
y 'ns diu germana

Quan ab vins, pensa,
li hem de fer sombra,
nos tira rayos;
es nostra sogra.

A. G.

LA TRIPLE ALIANSA

Italia, Austria y Alemania
s' uneixen; però es lo cert
que aquell qui va sota, pert,
y que aquell qui va dalt, guanya.

TICTAC

NOSTRE RETRATO

Una doble satisfacció tenim avuy al incloure en nostra *Galeria* á donya Càrme Bonaplata de Bau; la una, per esser compatricia nostra, y l'altra per las excelentas qualitats artísticas que la fan una celebritat.

Té la senyora Bonaplata 21 anys y á pesar de sa juvenesa no es sols esperansa, sino una realitat en la seva carrera.

Es una tiple dramática de perfecta escola, veu bonica y simpática, sent induptable que 'l seu òrgano vocal adquirirà major desarrollo en la corda grave, ab alguns anys de exercitarlo. En l' actualitat no hi ha dupte que son lluhiment lo demostra de un modo notable en son modular incomparable y sa preciosa corda mitja.

En la part escénica se li observa ser una aprofitada deixepa del seu pare, l' aplaudit Director del Teatro catalá D. Teodoro Bonaplata.

Los teatros ahont fins are ha cantat y en tots ab notable éxit son: lo *Dal Verme*, de Milán; *Ristori*, de Verona; *Argentina*, de Roma; *Piccini*, de Bari, y *Ricardi* de Bérgamo.

Desde lo día 10 del próxim Diciembre l' empresari Piontelli, la ha contractada pera los teatros *Scala* de Milán; *Reggio* de Turin; *Carlo Felice* de Génova y *Fenice* de Venecia; habent ja firmat contracta pera las temporadas de 92-93 y 93-94 en lo Real de Madrit.

Posseheix nostra biografiada un repertori vastissim. *Aida*, *Faust*, *Lohengrin*, *Gli Ugonotti*, *L' Africana*, *Cavalleria rustiana*, y altras óperas, en las que ha lluhit sas qualitats y las dificultats d' estudi que presentan algunas de las indicadas, fa suposar que pot cantarne un sens fi d' aquellas que son de mes senzilla interpretació.

TEATROS

LICEO

Dimecres debía posarse *L' Ebreá* pera debut del tenor Sr. Giannini y nostre paysá l' aplaudit baix Sr. Meroles. La setmana entrant ne parlarém degudament.

Durant lo trascurs de la passada s' ha donat una representació de *Tanhäuser* y dugas de *Aida*, obtenint molts aplausos los artistas y en particular las Sras. Arkel y Bonaplata, verdaderas heroínas de la present temporada.

NOVEDATS

Dimecres de la passada setmana, segons teniam anunciat, vá estrenarse lo melodrama d' espectacle *La payesa del Montseny*, original de D. A. Moreno Gil, qual obra constituhi un éxit.

La payesa del Montseny abunda en situacions de gran efecte y escenas descritas ab certa naturalitat que fan expontani lo desenllás, interessant l' espectador vivament, que escolta ab verdader agrado tot lo curs de la obra. Aquestas qualitats adornadas, de mes á mes ab un magnífich decorat dels Srs. Urgellás y Chia fan que *La payesa del Montseny* dongui á la rumbosa Empresa grossos productes,

vejentse á tal efecte aquest teatro concorregut en extrém per lo públich que aixís premia sos esforços.

La decoració del primer acte representa una fábrica en trevall, y causa gran ilusió lo veurer lo corretjám mourers y sentirse 'l trecateig dels telers. No menos de efecte es la del tercer acte representant la punta d' Almina de Ceuta, y sobretot impressiona agradablement al públich la fugida per mar de Jaume y Pere dintre un llaut, entre una gran tempestat de llamps y trons y no sabèm si també hi ha pedregada.

En quant á la execució debém dir que fou inmillorable per part de tots los actors especialment la senyora Mena (que doná un gran relleu á son interessant pæper de protagonista,) senyora Parrenyo que demostrá seguritat y tendror; lo senyor Tutau rebé una ovació justa en son difícil rôle de vellet epilèptich; lo senyor Bonaplata que fá un trevallador molt natural, los Srs. Parrenyo, Virgili, Pigrau y Esteve acertadíssims en sos papers, foren aplaudits y cridats á las taulas en just premi á haber estudiat l' obra ab tant carinyo.

Creyém donchs que *La payesa del Montseny* donará molts entradas, puig per are ha succehit aixís.

Pera la próxima setmana s' anuncia l' estreno de *La germana gran*, comédia en tres actes.

ROMEA

Després de repetirse *Don Juan Tenorio* hasta l' embafament pero ab molt profit de la empresa s' han dat algunas representacions de *El nuevo Tenorio* ab regular desempenyo y escás éxit.

Pera divendres s' anuncia l' estreno de la nova comédia en 4 actes del senyor Pous titulada: *¡Viva 'l divorci!* que será posada en escena baix la direcció del Sr. Capdevila.

Celebrarém que obtingui bon éxit.

CATALUNYA

La nova revista *Las plagas de Madrid* obtingué regular éxit, gracias al perfecte desempenyo de alguns artistas y á la rumbositat de la empresa en gastar importants caudels en un' obra que en conjunt resultá una *plaga* literaria.

Ab tot s' aplaudiren un original coro de *sablitas*, lo diálech de las companyas ferro-carrileras, la presentació dels polítichs y tots los personatjes que representá lo Sr. Cerbón.

Ab molta justicia se sissejá una especie de *goigs*, dedicats á la ciutat de Barcelona que mes que cúmulo de al-

bansas, sembláva una crítica de nostras bellesas y costums. Ja havém vist ab satisfacció que en las representacions sucesivas s' hi ha clavat una soberbia estisorada.

Com ja hem dit, lo desempenyo per part de alguns artistas molt excelent distingintse las Stas Pino, Pastor y Mesejo y los Srs. Mesejo y Cerbón que ja va resultant l' actor predilecte del públich.

Pera la major importància s' han pintat tres decoracions mereixent especial menció la apoteosis final. Las demès *regular*.

CIRCO EQUESTRE

Un olví involuntari fou causa de que en la setmana passada no parlessem del brillant éxit que ha obtingut la nova companyia que ab tant d' acert dirigeix la Sra. Ramirez de Alegria, sobresortint entre los artistas contractats lo célebre domador americá Tompson que presenta 7 magnífichs y monumentals elefants que executan tota mena de treballs ab la mateixa facilitat que podria executarlos lo caball mes ben domat.

Inutil creyém dir l' assombro que causaren y l' aplauso ab que fou rebut tan notable número, per lo que no es estrany que la nova temporada sigui fructifera pera la Empres

UN CÒMICH RETIRAT.

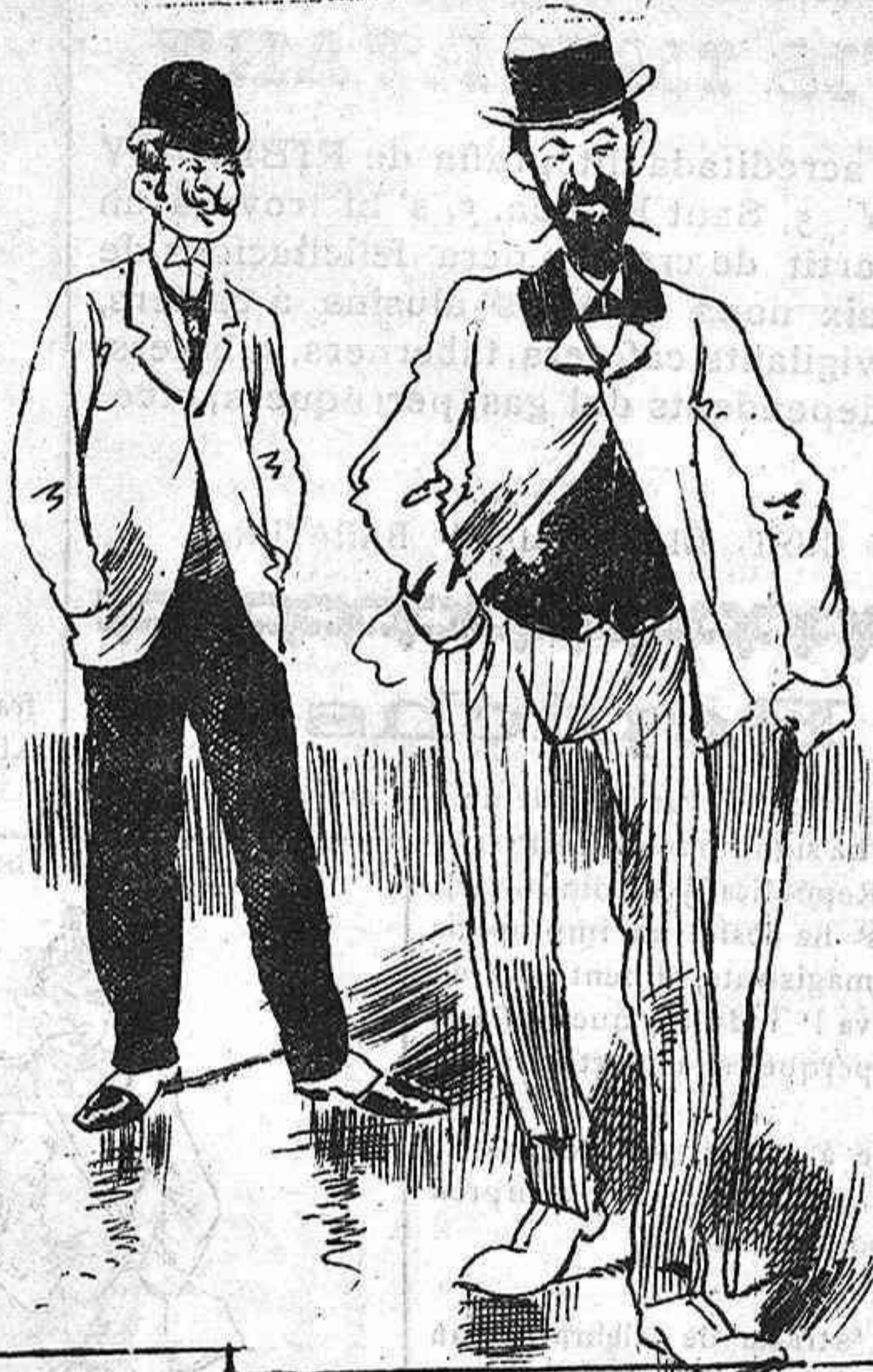
L' Almanach de LA TOMASA

pera l' any 1892

Conté escrits sérios, satírichs y humorístichs en vers y prosa.

PROLECH DEL HIVERN

Lo nas y las aurellas se 'm preparan á rebre panellóns. Son al revés del termómetro; ab lo fret, pujan.

Lo únich que 'ns podém abrigar son las mans, ficantlas á las butxacas ¡Sort que aquestas son vuídas.

- Jo só estiuhença.
- Ja ho veig. (Y escardalencia)
- Al hivern tinch mes gana.
- Es' clá (De casarse).

Si 'l fret no 'ls engreixa, tant lo nen com la criatura aviat no tindrán res per perdre.

AVIS IMPORTANT

En la acreditada litografía de RIBERA Y ESTANY, 5, Sant Ramon, 5, s'hi trovará un gran assortit de cromos pera felicitacions de Nadal, baix nous dibuixos alusius á carters, serenos, vigilants, cafeters, taberners, sabaters, forners, dependents del gas, perruquers, etcétera, etc.

BON GUST, ELEGANCIA Y BARATURA

Repichs

A Fransa, 'l reo Freyard, condemnat á mort pel tribunal de Rennes, ha sigut indultat pel President de la República, y al comunicarli l' indult, s' ha desfet en impropis contra 'ls magistrats, dihent que ell no demanava l' indult y que volia la guillotina, porque es la mort dels valents.

Es clá que á aquest subjecte no se 'l habia de matá. ¿Qué no 's comprèn qu' es un boig rematat?

A Bilbao 's tracta de celebrar ab un ápat lo cumpleany de 'n Lagartijo, en qual acte hi assistiran tots los admiradors del célebre torero.

Jo, ja hi envió per endavant lo meu brindis:

«Perqué 'n Lagartijo sigui l' últim que exercixi l' art que 'l fá célebre.»

Lo periódich americá, 'l Sun, dona 60.000 franchs á un periodista, porque escrigui dotze articles sobre Europa.

Aquí, un escriptor necessita escriuren uns quants mes per guanyar aquest capitalet.

¿No 'ls hi sembla?

Representantse 'l *Lohengrin* en lo teatro Real de Madrit, un francés va tenir l' humorada de posarse á cridar ¡viva la Fransa! ¡abaix l' Alemania!

La policia 's va encarregar de portar al patriota francés á la delegació del districte.

Los actes de patriotisme son respectables sempre que poden donar algun resultat pero quan no, es gastar pólvora, en salva.

Diuhen de París que s' ha descubert en aquella capital un contrabando d' importáncia que 's feya en la frontera espanyola, introduhint á Fransa armillas que contenian un metall preciós. Y 's diu que d' aquesta manera un banquer francés ha rebut dos millons y mitj en or espanyol.

¿Si son capassos de tréurens d' Espanya fins l' or dels que 'n portan en las dentaduras postissas!

Lo tribunal correccional de Colmal, ha condemnat á tres mesos de presó á un jove alsaciá, que va passá la frontera pera donar, en territori francés, un viva á Fransa. La senténcia 's funda en que, encara que 'l crit va darse en territori francés, las vibracions del ayre varen repercutir lo «viva» en Alemania, y que per lo tant, aixó constituía un delict.

Lo día que 'l vent bufi cap á Fransa, un «viva Fransa» donat en aquell mateix siti, no constituirá cap delict.

En la provincia de Murcia, prop d' Archena, s' ha després un trós de la montanya coneguda per «Castell de la reina mora», arastrant una casa ab lo corral y una bassa d' aygua que servia pera regar, y fent desapareixer un gran trós del camí que va d' Ulea á Ojós.

Sembla que l' any 1891 vol despedirse ab estrépit de temporals, terremotos, baixa de valors y otras menudencias

Hem vist á punt de solfa l' *Almanach de LA TOMASA* pera l' any 1892. y si bé sabiam ja lo escullit del text y de la ilustració, 'ns ha sorprés la part editorial. Ja veuran demá que es un tomet que fa goig. Per dos ralets que ne fan pagá, es un llibre regalat.

Diumenge á la nit en l' Ateneo de Sant Gervasi se doná una funció tea-

tral á benefici del actor senyor Tersol, quals productes son destinats á millorar la situació de tres nenas orfanetas.

La funció estava dedicada al nostre amich l' eximi dramaturg D. Frederich Soler, y á tal efecte 's posá en escena *Lo Contramestre*, un dels dramas mes populars d' aquest autor. En son desempeñyo se distingí en gran manera lo beneficiat que posseheix facultats recomenables en la corda comica, puig sapigué treurer molt partit del dificil personatge de *Ofegeat*, recullint bona cosa de aplausos, aixis com també alguna de las demás parts.

Lo Sr. Soler fou objecte d' una ovació carinyosa y espontánea, puig al final de la obra se 'l feu apareixer á las taulas entre una pluja de coronas de llorer.

Acte seguit la Junta del Ateneo ab una amabilitat sens mida obsequiá al autor y als que l' acompanyavam ab un modest lunch en el que 's crusaren las mes agradables conversas.

L' Almanach de LA TOMASA pera 1892,

conté epigramas, cantars, quentos, anécdotas, santoral, judici del any, pensamientos, etc., etc.

Del penal de Cartagena s' han escapat quatre presos, á un dels quals sols li faltava un dia per cumplí la condemna que estava estingint.

Aquest sí que 's busca mal temps per poca cosa.

Llegim en un periódich que en l' isla de Gerney s' ha concedit dret electoral á las donas.

Si en Espanya s' fés lo mateix, hi hauria més concurrència d' homes de la que avuy hi ha en los col-legis electorals.

Los propietaris d' un dels millors establiments de Chicago, han acordat construir un edifici, que cóntan que estarà terminat lo primer de Maig de 1893, que 's titulará «The Columbo», en honor del ilustre descobridor d' América.

Tindrà 16 pisos y l' estil arquitectónich será 'l mes frequentment empleat en Espanya després de la dominació árabe.

L' estructura del edifici estarà exornada ab las millors bellesas artísticas.

L' edifici costará un milló de duros.

¡Si Colón hagués tingut aquest capital, quan anava de córt en córt demanant un barco per descobrir un mon...!

En la vila de l' Unió, de prop de Cartagena un manco que estava *belga*, va eixir al carrer ab un ganivet obert y va matar á un gitano y á una noya d' onze anys, ferint ademés, mes ó menos greument, á nou altres personas y causant lesións al inspector y als dos agents de policia que l' agafaren.

Si no arriba á esser manco aquest fulano, converteix la població en un cementiri.

Lo senyor Camacho diu que no vol ser ministre, però que si las circunstancias exigeixen d' ell un sacrifici... será ministre.

En una paraula; no mes espera la *circunstancia* de que li diguin «¡au!»

Telegramas

Banch d' Espanya 14.—Las acciones fan com lo termómetro en aquest temps, baixan. Aixís es que 'ls accionistas están gelats.

D. D. CRÉDIT.

Atenas 13.—S' ha descubert una conspiració contra 'l rey y la dinastía de Grecia. No saben si la conspiració era republicana, si bé sembla antimonárquica.

DIGAL. Y H.

Epinay 14.—En lo moment en que D. Francisco d' Asis donava un passeig en carruatje per la carretera, una colla de xicots l' han apedregat, sense que li fessen mal. La policia fá pesquissas per descubrir als autors ó instigadors del fet. Jo crech que la causa es una *campaña* que debían haber fet aquells estudiants.

SOTA.

TEATRO DEL MAL TEMPS

FUNCIÓ DESASTROSA

1. Gran sinfonia *La Tempestat*, ab obligat de vents, plujas y terremotos.
2. La tragédia francesa

L' HURACÁ

ab vistas de Fecamp, Cherburg y Quiberon, y salvament de náufrechs, caigudas de casas y pérduas de barcas pescadoras.

3. La catástrofe japonesa

LO TERRATREMOL

veyentshi caure 5.000 casas y resultant cinch mil habitants entre morts y ferits.

4. La tempestat financiera

L' INUNDACIÓ DE PAPER

ahont las acciones del Banch d' Espanya van escala avall, com si 'ls esglahons estessen untats ab sabó moll.

5. Lo temporal buisátil

—LA BAIXA—

ab acompañament de quiebras, faltas, estafas y otras *gracias* del negoci.

6. La turbonada ilderdense

Los embargos

en la qué 's subastan 234 síncas per no poguer pagar la contribució 'ls seus duenyos.

7. Acabará la funció ab lo ball americá

XILE Y 'L BRASIL

ballat al compás de trons y llamps.

A las 7 de *mando*.

Entrada: un para-llamps.

L' Almanach de LA TOMASA

pera l' any 1892

ab portada al cromo, láminas intercaladas, consta de 12 planas y 's ven al preu de 2 RAIS

EPIGRAMAS

—A vosté la tinch presenta ¿no es filla de Sant Andreu?

—No, senyora, jo soch filla dels meus pares ¿ho té entés?

Deya un dia en Berenguer:
—«Tinch un negoci entre mans»—
y abressava á sa muller.

J. STARAMSA.

LITOGRAFÍA DE RIBERA Y ESTANY

Redacció y Administració de LA TOMASA

Sant Ramón, 5.—BARCELONA

Sortirà

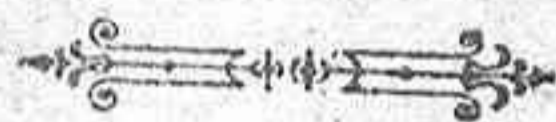
DEMA DIVENDRÉS

Ab portada á varias tintas, fotograbats y grabats, de dibuixos inédits y copias inéditas de quadros y fotografías dels principals artistes catalans.

La part literaria, també inédita, es deguda á Mestresen Gay Saber y demás celebrats poetas y prosistas que honran la literatura catalana.

Santorals complerts, poesías, articles, epigramas, cantars, anécdotas, tipos, caricaturas, etc., etc.

Entre altres hi há treballs inédits dels artistes senyors Amigó, Badía, Bastinos, Cardunets, Cilla, Comas, Esplugas, Figuer, Galofre, Gomez Soler, Labarta, Lago, Masriera (F.), Masriera, (J.), Matorrodona, *Mecachis*, Miró, † T. Padró, Pahissa, M. González, Passos, Pellicer (J. LL), Renau, Ross, Serra (E.), Soler y Vazquez.

De la part literaria hem rebut composicions inéditas de 'ls senyors Ayné Rabell, *Balaguer*, Barbany, Benages, Blanch y Romani, Bordas y Estragués, Bori y Fontestá, Bosch de la Trinxeria, Brossa y Sangerman † *Calvet* (D.), Coca y Collado, Codolosa, Comas, Cots y Soldevila, Feliu y Codina, (Joseph), Ferrer y Carrió, Ferrer y Codina, Gomila, Gras y Elías, Guanyabens, Guasch Tombas, Marull, Mestres (Apeles), Molgosa, (J. O.) Novellas de Molins, Piquet, Pons y Massaveu, Pous (J. M.) Rabell de Ayné, Rahola, (V.) *Riera y Bertrán*, Roca y Roca, Rocamora, Roure (C.), *Soler*, (Frederich) Soler de las Casas Suriñach Baell, *Ubach y Vinyeta* y altres escriptors que ocultan sos noms entre ells los coneguts per los pseudónims de Pau Bunyegas, A. March, Serafi Pittarra, Roch Rich, etc. etc.